

CANCERUL GLANDEI MAMARE – MALADIA ÎNTREGII CIVILIZAȚII

**Sofroni Larisa – dr. hab. șt. med., profesor cercetător
IMSP Institutul Oncologic**

sofronilarisa@yandex.ru

Rezumat

Cancerul glandei mamare (CGM) actualmente reprezintă cea mai frecventă formă de neoplazii la femei, constituind o problemă majoră cu impact global, cauzată de morbiditate și mortalitate înaltă. Acest articol cuprinde situația epidemiologică a cancerului glandei mamare atât în Republica Moldova, cât și în lume. Astfel, creșterea continuă a incidenței tumorilor maligne ale glandelor mamare favorizează studierea lor sub diverse aspecte. Elucidarea aspectelor epidemiologice ale cancerului mamar s-a bazat pe identificarea incidenței și ponderii în structura generală a tumorilor maligne. Cancerul mamar continuă să fie o problemă de mare actualitate în oncologie deoarece, pe de o parte, frecvența morbidității prin această localizare se menține la un nivel foarte ridicat, iar pe de altă parte, au apărut modalități de reducere a mortalității.

Cuvinte- cheie: cancer mamar, morbiditate, mortalitate, depistare precoce.

Summary. Breast cancer – the disease of the whole civilization.

Breast cancer is currently the most common form of women's cancer and is a major global problem caused by high morbidity and mortality. This article encompasses the epidemiological situation of breast cancer both in the Republic of Moldova and in the world. The continuous increase in incidence of malignant tumors of breast favors their study in various aspects. Elucidation of the epidemiological aspects of breast cancer was based on the identification of incidence and weight in the general structure of malignant tumors. Breast cancer continues to be a topical issue in oncology because, from one hand, the incidence of morbidity through this localization is still very high and, on the other hand, there have been found ways of reducing mortality.

Key words: breast cancer, morbidity, mortality, early detection.

Резюме. Рак молочной железы - болезнь всей цивилизации

Рак молочной железы (РМЖ) в настоящее время является наиболее распространенной формой рака у женщин и является основной глобальной проблемой, вызванной высокой заболеваемостью и смертностью. В этой статье представлены данные о эпидемиологической ситуации по поводу рака молочной железы как в Республике

Молдова, так и в мире. Таким образом, непрерывное увеличение числа злокачественных опухолей молочных желез способствует их изучению в различных аспектах. Занимая лидирующую позицию в общей структуре злокачественных опухолей, РМЖ продолжает оставаться серьезной проблемой в онкологии, поскольку, с одной стороны, заболеваемость этой локализации растет, а с другой стороны, появляются новые возможности снижения смертности.

Ключевые слова: рак молочной железы, заболеваемость, смертность ранее выявление.

Introducere

Evaluarea unei probleme atât de complexe, cum este cancerul mamar, are un caracter multidimensional și atrage atenția atât prin frecvență majorată, cât și prin gravitatea sa. De etiologie multifactorială, CGM se caracterizează printr-o mare pluri diversificație, cel mai important aspect din toate fiind legat de faptul, că agresiunea cancerigenă pare fi în concordanță cu progresul civilizației.

Devenind o problemă obsedantă a lumii moderne, evoluția acestuia este imprezvizibilă și misterioasă, culegându-și victimele în mod cinic și perfid. Statisticile confirmă întru totul această realitate. Cu cât o țară se află la o altitudine mai înaltă din punct de vedere al dezvoltării generale, cu atât mai semnificativă este escaladarea cancerului în țara respectivă.

Cancerul glandei mamare este cel mai frecvent tip de cancer în rândul femeilor la nivel mondial și constituie 30% dintre toate neoplaziile feminine.

Conform datelor OMS în lume sunt diagnosticate anual peste 1,7 mln. de cazuri noi de cancer mamar, decedează în jur de 520.000 de femei- câte o femeie în fiecare minut. Cancerul mamar poate apărea și la bărbați, anual în lume se înregistrează în jur de 2.000 pacienți cu această patologie.

Statistica CGM în lume

- În SUA indicele morbidității prin CGM alcătuiește 300.000 cazuri;
- În Europa – 458.000 cazuri.
- În Federația Rusă -57.241 de cazuri de CGM primar depistat;
- În Bielorusia anual se înregistrează în jur de 4.000 cazuri;
- În Ucraina stau la evidență 137. 987 pacienți cu cancer mamar;
- România se află la mijlocul acestui spectru cu un număr estimat de peste 33.000, constituind o treime din toate cancerurile la femei.

Morbiditatea prin CGM în Republica Moldova

Potrivit datelor statistice, în Republica Moldova cancerul mamar ocupă primul loc în structura mor-

bidității prin tumori maligne la femei, reprezentând 22% din morbiditatea oncologică anuală. În țara noastră se află la evidență cu CGM în total 9137 pacienți, ce constituie 495,57 ‰. Se estimează că 1 din 9 femei pe parcursul vieții vor fi afectate de această groaznică maladie.

Conform datelor statistice prezentate de Cancer Regstru al IMSP Institutul Oncologic, numărul pacienților luate la evidență în ultimii doi a fost cel mai mare: în 2017- 1118 (60,1 ‰) și în 2016 – 1170 pacienți (63,4 ‰), (tab. 1)

Tabelul 1.

Incidența tumorilor maligne ale glandei mamare RM (2010 – 2017)

Anii	Incidența CGM	
	n.a.	‰
2010	834	45,0
2011	895	48,2
2012	871	46,9
2013	969	52,5
2014	933	50,5
2015	1013	54,9
2016	1170	63,4
2017	1118	60,6

N.B. Aici și mai departe indicii sunt calculați la 100.000 populație feminină.

Conform datelor literaturii, riscul apariției cancerului mamar crește odată cu vârsta. Se înregistrează o creștere rapidă a cancerului mamar odată cu instalarea menopauzei. Pentru pacientele din țara noastră, picul maladiei revine perioadei de vârstă cuprinsă între 50 și 69 de ani. În acest interval de vârstă au fost înregistrate 63,1% pacienți. Cu părere de rău, cancerul mamar poate afecta și femeile tinere. Mai mult de 20% de femei se adresează anual anume în intervalul de vârstă de la 30 la 50 de ani, (tab. 2.)

Tabelul 2.

**Depistarea tumorilor maligne ale glandei mamare
conform grupelor de vârstă (%)**

Grupele de vârstă	Anii						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0-17	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0
18-29	0.8	0.9	1.4	1.0	0.7	0.5	0.3
30-39	4.9	6.3	5.6	4.7	4.6	6.2	6.0
40-49	16.7	16.1	15.5	13.2	14.7	13.3	15.1
50-59	32.4	30.2	28.5	29.5	28.7	30.0	28.5
60-69	27.7	28.0	28.6	29.5	32.3	32.5	34.6
70 și mai mult	17.5	18.5	19.4	22.1	18.9	16.2	15.5

Operațiunile privind depistarea precoce a cancerului mamar permit de a diagnostica maladia înainte de a avea manifestări clinice sau în stadii incipiente, atunci când procentul de vindecare completă este foarte ridicat.

Cancerul mamar depistat precoce este curabil, pe când depistat tardiv prelungește doar durata vieții și îmbunătățește calitatea ei. Conform statisticilor, în Republica Moldova numărul pacientelor depistate în stadiul I al maladii nu depășește 15- 16%, în stadiul II al maladii la fel rezultatele sunt destul de modeste 19 – 20%. Dar trebuie sa remarcăm, că în ultimii ani avem o ameliorare a situației, deoarece cu 10 ani în urmă adresarea în stadiul I era de numai 8% paciente. Sporirea numărului pacientelor depistate în stadiile incipiente - I și II al maladii - se poate lămuri și prin faptul că în perioada anilor 2010- 2014 s-a efectuat screeningul mamografic în câteva raioane ale republicii: Anenii-Noi, Ștefan-Vodă, Strășeni, Florești, Cimișlia, Soroca și Orhei.

Cu părere de rău, practic fiecare a doua pacientă se adresează în legătură cu neoplazii mamare în stadiile avansate ale maladii – stadiul III și IV. În anul 2015 stadiul III-IV a maladii a constituit 42,7% , în 2016- 45,1%, iar în 2017- 43,7% cazuri.(tab.3)

Tabelul 3.

**Repartizarea pacientelor cu cancer mamar conform răspândirii procesului
(2015 - 2017)**

Stadiul maladii	2015	2016	2017
Stadiul I	15,8	15,2	16,8
Stadiul II	19,4	21,8	19,9
Stadiul III	19,4	22,4	20,4
Stadiul IV	23,3	22,7	23,3
Fără stadiu	22,1	17,9	19,6

Dacă ne referim la depistarea cancerului mamar în raioanele/municipiile republicii, atunci în municipiul Chișinău în anul 2017 s-au depistat 339 cazuri, dintre care în stadii avansate - 102 paciente. În municipiul Bălți – 48 paciente, 17 dintre care cu stadiul III și IV al maladii.

În raionul Căușeni au fost înregistrate 39 paciente, 10 din ele - cu stadiul avansat al maladii. În raioanele Cahul, Hâncești, Ungheni și Florești au fost luate la evidență 34, 32, 31 și, respectiv, 30 paciente cu cancer al glandei mamare. În celelalte raioane ale republicii numărul pacientelor cu cancerul mamar a fost mai mic, (tab. 4).

După cum am menționat, numărul pacientelor care se adresează în stadiile avansate ale maladii este impunător, situație explicabilă, pe de o parte, prin educația oncologică insuficientă a populației, iar, pe de altă parte, prin neaplicarea măsurilor de depistare precoce prin screening a acestei localizări, așa cum este prevăzut în toate programele de luptă contra cancerului din lume. În plus medicii, indiferent de specialitatea lor, nu fac o examinare clinică sistematică a glandelor mamare, mai ales la femeile din grupurile cu factori de risc înalt. Se mai poate adăuga, că în multe cazuri strategia terapeutică este insuficient fundamentată științific, uneori se folosesc tratamente neconvenționale de către persoane total neavizate, fapt ce se reflectă în rezultatele terapeutice insuficiente, cu grele consecințe economice și etic-umane.

Mortalitatea prin cancerul glandei mamare

În pofida faptului, că la ora actuală există multiple variante de tratament adaptate la caracteristicile tumorii (terapii personalizate), mortalitatea se menține în continuare ridicată. Cancerul mamar este principala cauză de deces prin tumori maligne a femeilor din țările dezvoltate.

Tabelul 4.

Depistarea cancerului glandei mamare în județele și raioanele republicii, (2017)

Raion/ municipiu	I st. N. abs	II st. N. abs	III st. N. abs	IV st. N. abs	Fără stadiu	Total N. abs
mun. Bălți	5	25	12	5	1	48
mun. Bender	3	13	4	1		21
mun. Chișinău	64	170	73	29	3	339
r. Anenii-Noi	3	15	6	3	1	28
r. Basarabeasca		4	4	2		10
r. Briceni	4	11	5	3		23
r. Cahul	5	16	7	5	1	34
r. Călărași	1	10	4	2		17
r. Cantemir	3	10	7			20
r. Căușeni	6	21	9	1	2	39
r. Cimișlia	3	8	2			13
r. Criuleni	3	9	8	1	1	22
r. Dondușeni	1	5	3	1		10
r. Drochia	1	9	4	1		15
r. Dubăsari	3	16	2			21
r. Edineț	4	13	8	3		28
r. Fălești	3	12	7	2		24
r. Florești	3	15	8	3	1	30
r. Glodeni		9	7	3		19
r. Hîncești	2	16	9	4	1	32
r. Ialoveni	1	9	7	1		18
r. Leova	3	10	6	2		21
r. Nisporeni	1	8	8	3		20
r. Ocnîța	2	8	4	4		18
r. Orhei	1	15	8	2	1	27
r. Rezina	3	7	5			15
r. Rîșcani	1	8	8	3		20
r. Sîngerei	1	10	6	4		21
r. Șoldănești		8	4			12
r. Soroca	6	12	3			21
r. Stefan Vodă	2	10	1	1		14
r. Strășeni	5	14	4	3		26
r. Taraclia	4	4	4	1		13
r. Telenești	1	6	1	2		10
r. Ungheni	2	17	8	4		31
UTA Găgăuzia	4	30	18	7		59
UTA Transnistria	3	38	15	4		60
Total	157	621	299	110	12	1199

Mortalitatea prin cancerul mamar în lume

- În Rusia în ultimul an au decedat 22,6 mii femei;
- În România mortalitatea cauzată de CGM este de 36%, depășind media mondială de 31 la sută și cea europeană - de 29 la sută;
- Potrivit celui mai nou studiu realizat de Societatea Americană de Cancer în SUA din 1989 până în 2015 mortalitatea a scăzut cu aproximativ 40%. Datele statistice arată că tendința se va menține în perioada următoare datorită screening-ului și terapiei țintite a cancerului mamar. Se estimează că au fost prevenite 322.600 de decese în perioada studiată.

Mortalitatea prin cancerul mamar în RM

Mortalitatea prin cancer mamar în Republica Moldova ocupă locul III în structura mortalității prin tumori maligne, constituind 20,2% din numărul total de femei decedate de cancer.

Conform statisticilor, anual decedează de această maladie circa 500 femei. Cu părere de rău, numărul deceselor prin cancerul mamar este în creștere, constituind cifre destul de impunătoare. Dacă în anul 2010 au decedat 469 paciente (25,3‰), atunci în anul 2017 numărul decedatelor a ajuns la 505 persoane – 27,4‰ (tab. 5).

Tabelul 5.

Mortalitatea prin cancer mamar în Republica Moldova (2010- 2017)

Anii	Mortalitatea prin CGM	
	n.a.	‰
2010	469	25,3
2011	475	25,6
2012	486	26,2
2013	525	28,3
2014	624	32,2
2015	678	36,7
2016	673	36,4
2017	505	27,4

Fără discuții, că indicii înalți ai mortalității sunt determinați preponderent de adresarea pacientelor în stadiile tardive ale maladii.

Este demonstrat, că supraviețuirea pacientelor afectate de această maladie e în corelație directă cu diagnosticul precoce și cu eficacitatea tratamentului administrat. Ne cătând la faptul eficacității tratamen-

tului multidisciplinar al cancerului de sân, statisticile supraviețuirii acestor paciente lasă de dorit. Practic supraviețuiesc mai mult de 5 ani în jur de 50% paciente, dar în ultimii ani avem o dinamică ușor pozitivă în privința supraviețuirii la 5 ani. Dacă în anul 2010 au supraviețuit 48,8% paciente, apoi în 2017 rata supraviețuirii a atins cifra de 52,6%, (tab. 6).

Tabelul 6.

Supraviețuirea la 5 ani a pacientelor cu cancer mamar (2010- 2017)

Anii	Supraviețuirea la 5 ani, (n.a, %)	
2010	4138	48,8
2011	4486	50,9
2012	4675	50,8
2013	4723	52,0
2014	5056	54,9
2015	4405	45,8
2016	4533	51,8
2017	4757	52,6

Din cele relatate anterior, situația în ceea ce privește cancerul mamar poate fi considerată dramatică, deoarece practic fiecare a treia pacientă este diagnosticată în stadii avansate (III și IV) și, prin urmare, costurile terapeutice sunt ridicate iar rezultatele mai puțin satisfăcătoare.

Acest semnal de alarmă ne îndreptățește să susținem elaborarea unui program screening de prevenție și depistare precoce pentru cancerul glandei mamare.

Datele reflectate sunt un argument important pentru ameliorarea situației actuale ce ține de neoplaziile glandelor mamare.

Cauzele indicilor înalți ai mortalității în RM se pot explica prin:

- Situația economico- financiară precară;
- Rata înaltă a migrării populației peste hotarele țării;
- educația oncologică insuficientă a populației,
- numărul impunător al pacientelor care se adresează în stadiile avansate ale maladii;
- medicii, indiferent de specialitatea lor, nu tot timpul fac o examinare clinică sistematică a glandelor mamare, mai ales la femeile din grupurile cu factori de risc înalt;
- lipsa screening-ului pentru depistare precoce a CGM, cum este prevăzut în lume, etc.